

OPINNÄYTETYÖ

Työkaluja Porvoon lapsi- ja perhepalvelujen perheohjauksen tavoitteelliseen työskentelyyn

Sofianna Heikkilä

Yhteisöpedagogi AMK

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 5/2021

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi

Tekijät: Sofianna Heikkilä

Opinnäytetyön nimi: Työkaluja Porvoon lapsi- ja perhepalvelujen perheohjauksen tavoitteelliseen työskentelyyn

Sivumäärä: 41 ja 3 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Jenny Honka

Työn tilaaja(t): Porvoon lapsi- ja perhepalvelut

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda vaikuttavuusmittari käytettäväksi Porvoon perhekeskuksen perheohjauksessa. Tällaista vaikuttavuuden mittaria ei ole aikaisemmin ollut käytössä Porvoon perhekeskuksessa. Porvoon perhekeskuksessa edistetään lasten ja heidän vanhempien sekä samalla koko perheen terveyttä ja hyvinvointia. Perhetyö on lastensuojelun- tai sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalipalvelua- ja ohjausta, jossa vanhemmuuden tukemisen lisäksi tuetaan lasten ja nuorten terveyttä ja kehitystä. Opinnäytetyöni tarve nousi Porvoon perhekeskuksen perheohjauksen tarpeesta mitata perhetyön vaikuttavuutta ja heidän toiveistaan luoda työväline, joka vastaisi heidän tarpeitaan.

Työn tietoperustassa käsiteltiin perhetyöhön ja vaikuttavuuden käsitteisiin liittyviä keskeisiä teemoja, niin sosiaalialalla kuin myös perheohjauksessa. Teoriapohjassa avattiin moniammatillisuuden käsitteitä ja teemoja. Tutkimusmenetelminä käytettiin ryhmähaastattelua ja benchmarkkausta sekä tutkimusnäkökulmana oli toimintatutkimus. Ryhmähaastattelun toteutettiin Teams:n välityksellä. Neljää Porvoon perhekeskuksen työntekijää haastateltiin. Kolme heistä oli Porvoon perhekeskuksen perheohjaajaa ja yksi heistä oli heidän tiiminvetäjänsä. Benchmarkkauksessa haastateltiin soittamalla Turun, Raision ja Naantalien perhetyön vastaaville työntekijöille. Benchmarkkaus haastatteluissa selvitettiin perheohjauksen vaikuttavuuden mittaamista kunnissa.

Benchmarkkauksen tulokset osoittivat, että Turun seudun perheohjauksissa olisi mahdollisesti tarvetta vaikuttavuuden mittaamisen lisäämiselle jonkinasteisesti ja perheohjauksen vaikuttavuusmittarille, osana perhetyöskentelyprosessia. Vaikuttavuutta mitataan osana muuta työskentelyä, mutta sitä varten ei ole kehitetty selkeästi juuri tähän tarkoitukseen tarkoitettua mittaria tai työvälinettä. Kehittämistyön pohjana luotiin Porvoon kaupungin perhetyön tavoitetyöskentelylomake. Tilaajaorganisaatiolla on oikeus jalkauttaa lomaketta muihin kuntiin tai muuttaa se sähköiseen muotoon.

Asiasanat: Perhekeskus, perhetyö, perheohjaus, vaikuttavuus, moniammatillisuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Sofianna Heikkilä

Title: A tool to measure the effectiveness of Porvoo child and family services' family counselling

Number of Pages: 41 and 3 attachment pages

Supervisor: Senior Lecturer Jenny Honka

Commissioner: Porvoo child and family services

The goal of this final thesis is to create a tool to assess the effectiveness of the family counselling procedures in Porvoo Family Centre. Porvoo Family Centre has not used any effectiveness assessment tool before. The Centre focuses on the wellbeing and health of whole families. Family counselling is a service under the Social Welfare Act, the objective of which is to sustain the health and growth of both parents and their children. The need for this final thesis originates from Porvoo Family Centre family counselling services' need for measuring the effectiveness of family social work and their wish to create a tool which would respond to their needs.

The theory part of the thesis explores the main themes of family work and the concept of effectiveness in social work and family counselling. The concepts and themes of multidisciplinary are explained. The research methods used in this thesis were focus group interview and benchmarking. An online interview was carried out for four employees at Porvoo Family Centre. Three of them were family counsellors and one of them was their team leader. The benchmarking included interview calls for the senior social employees in charge of social services in Turku, Raisio and Naantali. The idea of benchmarking was to find out whether effectiveness assessment tools are used in family counselling in their cities.

The results of benchmarking indicate that within family counselling work in Turku region there is a need for increasing effectiveness assessment as part of the family work process. Some measures have been taken to assess the effectiveness of family counselling, but there has not been any specific tool for this purpose. Through this development work, a form for monitoring the realization of the goal-settings was created for City of Porvoo family work. The team leader has the possibility to share this form to other cities in Porvoo region and convert it into an electric form.

Keywords: Family Centre, family work, family counselling, effectiveness, multidisciplinary

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	PORVOON LAPSI- JA PERHEPALVELUT	8
3	TIETOPERUSTA	11
	3.1 Porvoon perhekeskuksen perheohjaus.....	11
	3.2 Moniammatillinen yhteistyö.....	12
	3.3 Perheohjauksen vaikuttavuuden arviointi.....	14
4	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN	17
	4.1 Toimintatutkimus	17
	4.2 Haastattelututkimus	17
	4.3 Benchmarking.....	19
5	TULOKSET JA AINEISTOANALYYSI.....	21
	5.1 Haastattelutulokset ja -analyysi.....	21
	5.2 Benchmarkkaus tulokset ja -analyysi	26
	5.3 Ryhmähaastattelun arviointi ja loppupäätelmät	28
	5.4 Benchmarkkauksen loppupäätelmät ja arviointi.....	29
6	TUOTOS	31
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	35
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	42
	Liite 1	42
	Liite 2.....	43

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyöni käsittelee Porvoon perhekeskuksen perhetyön vaikuttavuuden mittaamista ja työkalujen löytämistä perhetyön tavoitetyöskentelyn parantamiseksi. Porvoon perhekeskuksessa ei ole ollut aikaisemmin vaikuttavuudenmittaria käytössä.

Perhekeskuksessa tähän tarvittavat välineet puuttuvat, joten opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja tuottaa välineitä tähän ajankohtaiseen tarpeeseen.

Pekka Kettunen (2014) määrittelee asiantuntijahaastattelussa Helsingin Sanomien vieraskynäpalstalla vaikuttavuuden seuraavasti:

”Vaikuttavuus on samaa kuin toiminnan onnistuminen. Vaikuttavuus on palvelujen aikaansaamaa tulosta pitkällä aikavälillä, muutosta palveluiden käyttäjien elämässä.”

Kettusen (2014) mukaan tulisi lisätä tietoa julkisten palvelujen vaikuttavuudesta jos halutaan ymmärtää paremmin ongelmia ja kehittää palveluja tai toimintaa. Hän painottaa, miten kannattavaa on tuoda vaadittuja tuloksia näkyväksi.

Verovaroin rahoitetaan monia julkisten tahojen palveluita ja tämä on syynä siihen, miksi niiden pitäisi synnyttää niiltä odotettuja hyötyjä. Jos työvoimapolitiikka on onnistunut, sen kautta tulee lisää työpaikkoja ja sosiaalihuolto luo taas vahvempia kansalaisia.

Tästä uutisesta voimme päätellä, miksi vaikuttavuuden mittaaminen on erityisen tärkeää sosiaalialalla. Kun perheohjauksessa puhutaan vaikuttavuudesta ja sen mittaamisesta, puhutaan myös työn ongelmien ymmärtämisestä ja perhetyöskentelyn kehittämisestä paremmaksi. On tärkeää tehdä veronmaksajille näkyväksi miten heidän rahansa edistävät perhetyön asiakkaiden osallisuutta ja työllistymistä.

Luotettava vaikuttavuuden osoittaminen on tehtävä Kettusen (2014) mukaan huolella. Pelkän numeerisen mittarin tai indikaattorin avulla tehty vaikuttavuuden määrittäminen ei usein kerro kaikkea, vaan merkittävässä osassa julkisia toimia on lisäksi otettava huomioon muita vaikuttavia tekijöitä.

Harjoittelussa huomasin tämän huomion tärkeyden, koska perheiden tilanteet ovat yksilöllisiä ja työskentelyt ovat pitkäkestoisia jonka takia tuloksellisuus ei välttämättä näy nopealla aikavälillä.

Sosiaalialalla on tärkeää jokaisen ymmärtää, mikä vaikuttavan sosiaalityön edellytyksenä on. Vaikuttavuuteen liittyy vahvasti oman työn tutkiminen. Vaikuttavuuden mittaamisen tärkeys ilmenee muun muassa sillä, että sen avulla saadaan tuotua työtä näkyvämmäksi.

”Vaikuttavan sosiaalityön edellytyksenä on vuorovaikutuksellinen, suunnitelmallinen, asiakasta osallistava työtapa, jonka toteutuksesta vastaa ammattitaitoinen ja riittävä sosiaalialan henkilöstö, joka tutkii omaa työtään.” (Kemppainen & Kostamo-Pääkkö & Niskala & Ojaniemi & Vesterinen 2010, 9.)

Tutkimuskysymykseni tässä opinnäytetyössä on:

- miten todennetaan ja arvioidaan perhetyön tavoitteiden saavuttaminen ja niiden eteneminen?

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda perhetyön vaikuttavuuden mittaamisen väline. Tavoitteeni on tutkia, ymmärtää ja kartoittaa, miksi ja miten tärkeää vaikuttavuuden mittaaminen on perhetyössä. Selvitän tutkimuksessani minkälainen vaikuttavuuden mittaamisen väline vastaa juuri Porvoon perhekeskuksen perheohjauksen tarpeisiin. Minun kehittämistyössäni kartoitan, suunnittelen, luon, ja esittelen löytämäni työvälineen perheohjaustyöskentelyn helpottamiseksi. Tuotos luodaan perhekohtaisten tavoitteiden selventämiseksi ja työntekijöiden sekä perheen yhteistyön sujuvoittamiseksi. Työskentely tulee näin helpottumaan ja samalla yhteydenpito, tiedon jakaminen ja kommunikointi perheiden ja työntekijöiden välillä.

Tavoitteena on, että tuotostani pystyttäisiin käyttämään perhekeskuksen perheohjauksen perheiden kanssa työskentelyssä ja väliarviointitilanteissa. Tavoitteena on, että tuotoksesta olisi pitkäaikaista hyötyä ja näin työskentely helpottuisi tulevaisuudessa.

Case luvussa esittelen tilaajaorganisaationi Porvoon lapsi- ja perhepalvelut. Tietoperusta osiossa avaan opinnäytetyön viitekehystä ja tuon esille keskeisiä termejä ja avainsanoja, joita ovat perheohjaus, moniammatillinen yhteistyö ja vaikuttavuuden arviointi.

Kehittämistyön toteuttamisen osiossa avaan tutkimusmenetelmiäni ryhmähaastattelua ja benchmarkkausta ja pureudun syihin, miksi olen ottanut juuri nämä menetelmiksi. Kerron, millä tavoin olen saanut kehittämistyöni tulokset. Tulokset ja aineistoanalyysi osiossa kerron, minkälaisia teemoja tuli esille ryhmähaastattelusta ja mitä benchmarkkauksen kautta tuli ilmi. Avaan samalla molempien menetelmien kautta saatuja tutkimustuloksia, loppupäätelmiä ja analysoin niitä. Arvioin sen jälkeen kriittisesti kehittämistyöprosessiani. Tuotos osiossa kerron, miten päädyin juuri tähän tuotokseen ja miten tuotoksen luomisprosessi eteni. Kerron perheiden osallistamisesta lomakkeen avulla.

Johtopäätökset luvussa avaan kriittisestä näkökulmasta koko opinnäytetyöprosessiani. Avaan ja arvioin, miten onnistuin opinnäytetyössäni. Siinä peilaan onnistumistani kehittämistyöhöni, tuotokseen onnistumiseen, tavoitteisiini, menetelmävalintoihini ja tutkimuskysymykseeni. Avaan työn jalkauttamisesta ja kehittämismahdollisuuksista. Kerron tilaajan arvioin tuotoksesta.

2 PORVOON LAPSI- JA PERHEPALVELUT

Tässä luvussa esittelen tilaajaorganisaationi Porvoon lapsi- ja perhepalvelut. Porvoon lapsi- ja perhepalvelujen alla toimii Porvoon perhekeskus. Porvoon perhekeskuksen alla taas toteutetaan perheohjausta, jota tämä opinnäytetyö käsittelee.

Olin tekemässä kehittävää harjoittelua vuodenvaihteessa 2020-2021 Porvoon perhekeskuksen perheohjauksen tiimissä. Harjoittelussa pääsin sisälle perhetyön eri vaiheisiin ja pääsin syventymään perheohjauksen tarpeellisuuteen ja työskentelyihin erilaisten perheiden- perheohjaajien sekä moniammatillisen tiimin kanssa.

Porvoon kaupunki tukee kaupunkilaisiaan heidän erilaisissa elämänvaiheissaan ja ongelmis- saan. Näitä ovat esimerkiksi taloudelliset haasteet, haasteet päihteiden kanssa ja lastensuoje- luun liittyvissä kysymyksissä. Palveluita toteutetaan esimerkiksi kaupungin lapsiperheille, se- niori-ikäisille, vammaisille ja maahanmuuttajille. (Porvoon kaupunki 2021.)

Porvoon perhekeskus ja perheohjaus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2020) kertoo perhekeskusten olevan palvelujen kokonaisuus, mikä pitää sisällään lapsille ja perheille suunnatut hyvinvointia, terveyttä, kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen ja hoitoon liittyvät palvelut.

Porvoon kaupungin sivuilla (2021) kerrotaan, että Porvoon perhekeskuksessa pyritään saamaan perheisiin liittyvät palvelut saman katon alle. Perhekeskuksen keskiössä on edistää lasten, van- hempien ja samalla koko perheen terveyttä ja hyvinvointia. Perhekeskus on paikka, mistä voi saada apua perheen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin heidän erilaisissa elämäntilanteissaan. Apua voi saada vanhempien ongelmatilanteissa, missä vanhempien omia voimavaroja ei ole tarpeeksi. Perhekeskuksen työntekijät työskentelevät vahvasti yhteydessä toisiinsa. Tällä tavoin Porvoossa asuvat perheet saavuttavat heidän tarvitsemansa avun nopealla ajalla ja joustavuus- della.

Porvoon perhekeskuksesta saa muun muassa lapsiperheiden neuvontaa, palvelunohjausta sekä apua parisuhteeseen, huoltajuuteen ja eroon liittyvissä asioissa. Perhekeskuksessa toimii äitiys-, lasten-, ja perheneuvola. Perhekeskuksessa toimii myös Itä-Uudenmaan perheoikeudellinen

yksikkö. Perhekeskus toteuttaa lapsiperheiden kotipalvelua, ja lapsiperheiden sosiaalityötä. Tämän alla toimii perheohjaus, jota käsittelem enemmän opinnäytetyössä. (Porvoon kaupunki 2021.)

Perhetyö, johon syvennyn lisää opinnäytetyöni tietoperustassa, on lastensuojelun- ja sosiaali- huoltolain mukaista sosiaalipalvelua. Perhetyössä tuetaan erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten terveyttä ja kehitystä. Perhetyö on sosiaaliohjausta, jonka avulla vahvistetaan vanhemmuutta, ohjataan lasten hoidollisissa tilanteissa ja kasvatuksessa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020).

Kehittämistarpeen määrittely ja kehittämiskohde

Kehittävän harjoitteluni aikana nousi tarve tilaajaorganisaatiolta työvälineestä, jonka avulla pystyttäisiin arvioimaan perhetyöskentelyn prosessia. Harjoitteluni aikana huomasin, että perhetyön vaikuttavuutta ei tuoda ilmi riittävästi Porvoon perhekeskuksen perheohjauksessa, koska heillä ei ollut tähän tarkoitukseen luotua työvälinettä.

Olin mukana myös perheiden, perheiden vastuusosiaalityöntekijöiden ja perheohjaajien kanssa työskentelyjen väliarvioinneissa, jossa huomasin, että perheohjaajilla ei ollut joissakin tapauksissa selkeää kuvaa, oliko perhe- tai sosiaalityöntekijä kokenut tarvetta työskentelyn jatkumiselle. Huomasin myös, että perheiden tavoitteita ei oltu kirjattu mihinkään erilliseen paikkaan selkeästi, niin että perheiden vastuusosiaalityöntekijät pystyisivät mutkattomasti käydä katsomassa.

Huomasin harjoitteluni aikana, miten tavoitteellisuutta on haastavaa arvioida perhetyössä. Useimmiten perheohjauksen vaikuttavuus näkyy vasta muutaman vuoden päästä työskentelyn päättymisestä. Tämän takia olisi tärkeää pystyä kehittämään työväline, jonka avulla pystyttäisiin tuomaan esille perhetyöntekijöiden työpanos. Kehittämistyön tarve ilmenee siitä, että asiakasperheiden väliarvioinnissa perheiden sosiaalityöntekijöillä, perhetyöntekijöillä ja perheillä itsellään ei ollut välttämättä selkeää kuvaa minkälaisia tavoitteita perhetyön kautta on saavutettu ja minkälaisia tavoitteita on vielä saavuttamatta työskentelyn eri vaiheissa.

Työn taustatutkimusta

Porvoon perhekeskuksessa syksyllä 2020 toiminut sosionomiopiskelija Jenna Eilola teki kehittämistehtävänsä vaikuttavuuden mittaamisesta perhetyössä. Eilola lähetti sähköpostikyselyä eri kuntien perhetyön esimiehille. Hänen tarkoituksenaan oli selvittää, millä tavoilla perheohjauksen vaikuttavuutta mitataan eri kunnissa. Hän pyysi tietoa kunnissa käytetyistä vaikuttavuuden mittareista. Eilola sai vastauksen Sipoon, Askolan ja Keusoten kunnista. Keski-Uudenmaan soten (Keusote) alla on Hyvinkään, Nurmijärven, Järvenpään, Tuusulan ja Mäntsälä-Pornaisen kunnat. (Eilola 2020, 8.)

Sipoon kunnan perheohjauksesta vastauksesta selvisi, ettei heillä ole varsinaista vaikuttavuuden mittaria käytössä, jolla voisi vaikuttavuutta arvioida. Heillä on käytössä palautelomake koptipalvelun saaneilta asiakkailta. (Eilola 2020, 8.)

Askolan kunnassa perhetyön vaikuttavuutta arvioidaan perhetyössä asetettujen tavoitteiden kautta. Nämä asetetaan perhetyön alkaessa perheessä. Työskentelyn keskivaiheella työn vaikuttavuutta arvioidaan ja perhetyön asiakkuuksien päättyessä järjestetään keskustelu yhdessä perheen kanssa. Keskustelussa käydään läpi, miten perhetyö on vaikuttanut perheessä ja perheohjaaja kirjoittaa keskustelun pohjalta kirjallisen yhteenvedon. (Eilola 2020, 8.)

Keski-Uudenmaan soten (Keusote) kunnissa ei ole tällä hetkellä olemassa valmista vaikuttavuuden mittaria. Palautejärjestelmiä ja vaikuttavuuden mittareita on kehitteillä organisaation asiantuntijaryhmissä. (Eilola 2020, 8.)

Eilola kirjoitti päätelleensä kyselyn tuloksista, ettei useassa kunnassa ole käytössä vaikuttavuuden mittareita ja tarvetta tällaiselle kehittämistyölle olisi. Samalla hän ilmaisi, ettei ole varmuutta, minkälainen työväline olisi paras vaikuttavuuden mittari. Vaikuttavuuden mittaamisen tarve on selkeästi pinnalla eri kuntien perhetyössä. (Eilola 2020, 9-10.)

3 TIETOPERUSTA

Tietoperustassa avaan perheohjauksen määritelmiä ja miltä se näyttää Porvoon perhekeskuksessa. Kerron moniammatillisesta yhteistyöstä ja sen tärkeydestä perhetyössä. Avaan vaikuttavuuden tematiikkaa ja miltä se näyttää perheohjauksessa ja sosiaalityössä ylipäättänsä, sekä sitä miten vaikuttavuutta voidaan arvioida sosiaalialalla ja perheohjauksessa.

3.1 Porvoon perhekeskuksen perheohjaus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2020) kertoo sivuillaan, miten perheohjauksessa ohjataan kodin arjen sujuvuutta ja arjen rutiinien hallintaa. Se tukee perheen toimintakykyä, vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisen verkostojen lisäämistä. Kunnat järjestävät perhetyötä eri tavoilla. Perhetyötä on mahdollista järjestää esimerkiksi neuvolan, varhaiskasvatuksen tai koulun yhteydessä.

Perheohjauksella vahvistetaan vanhemmuutta, perheen sisäisiä vuorovaikutustaitoja ja arjenhallintaa. Se tehdään yhteistyössä perheen kanssa ja sillä pyritään tunnistamaan ja samalla vahvistamaan perheen sisäisiä voimavaroja, jotta ongelmallisen elämänvaiheen helpotuttua, perhe voisi jatkaa vahvempana eteenpäin, omia voimavaroja käyttäen. Perheen tilanteen kokonaisvaltaista tukemista helpottaa sujuva yhteistyö perheen erilaisten verkostojen kanssa (esimerkiksi koulut, päiväkodit, perheneuvola yms.). (Porvoon kaupunki 2021.)

Harjoittelussa ollessani pääsin hyvin käsiksi perheiden vanhemmuuden vahvistamiseen. Käytännössä pohdimme yhdessä perheen ja perheiden vastuusosiaalityöntekijän kanssa, minkälainen apu olisi perheelle tarpeen. Kaikki toimintamme oli perhelähtöistä ja perhettä osallistavaa. Työllä pyritään keskittymään perheiden voimavaroihin.

Perheohjausta annetaan sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisena palveluna. Perheohjaus tapahtuu perheen omassa kotiympäristössä ja perhekohtaiset tavoitteet työskentelylle asetetaan yhdessä perheen itsensä kanssa. (Porvoon kaupunki 2021.)

Huomasin harjoittelussani, miten työskentely perheen kotiympäristössään luo perheelle luottamusta ja luo työntekijöille mahdollisuuden kohdata perhettä ilman ulkoisia häiriötekijöitä. Ko-

tiympäristössä perhe pystyy elämään omaa arkea, mihin perheohjaajat tulevat mukaan säännöllisesti. Kotiympäristö edesauttaa tuomaan esille asioita, mihin olisi hyvä pureutua perheohjauksen myötä.

Ennen perheohjauspäätöstä on aina sosiaalityöntekijän tekemä palveluntarpeen arviointi. Perusteita sen myöntämiselle voi olla esimerkiksi lapsen haastava uhmakkuus, arjen rutiinien puutos, erimielisyydet kasvatusmenetelmistä tai ettei niitä ole riittävästi. Palvelu on maksutonta perheelle. (Porvoon kaupunki 2021.)

Huomasin harjoittelussani, miten palveluntarpeenarvioinnissa luodaan yhdessä perheen, sosiaalityöntekijöiden ja perheohjaajien kanssa tavoitteet työskentelylle. Tavoitteet saattavat hämärtyä työskentelyn edetessä. Tämän takia olisi tärkeää luoda tavoitteelliselle työskentelylle oma dokumentointiväline. Työväline selkeyttäisi tavoitteita niin perheelle itselleen kuin myös perhetyöntekijöille sekä perheiden vastuusosiaalityöntekijöille. Tavoitteiden selkeyttäminen auttaa näkemään pitkäkantoisemmin perheiden tilannetta ja antaa motivaatiota mennä tavoitteiden täyttymistä kohti. Kirjallinen dokumentointitapa hyödyttää perhettä ja työntekijöitä muistamaan paremmin sovittuja asioita ja tällä tavoin pitämään niistä paremmin kiinni.

Porvoon perhekeskuksen perhetyössä on tällä hetkellä käytössä mittareita, joiden avulla seurataan perheiden lukumäärää, peruuntuneita ja toteutuneita asiakaskäyntejä kuukausittain. Tämän pohjalta mietitään riittävät resurssit työskentelyyn. (Porvoon kaupunki 2020.)

3.2 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatilliseksi yhteistyöksi kutsutaan ryhmää ihmisiä, joilla on erilainen koulutustausta ja jotka tekevät töitä yhteistyössä tietyssä työyhteisössä. Tämän yhteistyön kautta päästään ratkaisemaan asiakkaiden ongelmia, jotka voivat näyttäytyä liian ongelmallisena yksittäisen ammattiryhmän näkökulmasta tai erillään työskennellen asian tiimoilta. Moniammatillinen yhteistyö voi olla vierekkäin työskentelyä. Sen ydinasia on tiedon jakaminen ja työn koordinointi. (Sandström & Keiski-Turunen & Hassila & Aunola & Alahuhta 2018.)

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset määrittelevät moniammatillista yhteistyötä sellaiseksi, joka toimii asiakaslähtöisyyden vaatimuksena. Moniammatillisuuden hyödyiksi voidaan sanoa asiantuntijuuden jakamisen, työn päällekkäisyyksien vähentämisen ja työhyvinvoinnin parantumisen. Haasteeksi voidaan kokea taas tiedon siirtymisen haasteet, vastarinnan muutokseen ja

sen, ettei toisten ammattilaisten osaamista nähdä. Tämän takia toisten työhön tutustuminen ja yhteisten koulutusten järjestäminen on erityisen tärkeää. Muita asioita, mihin olisi hyvä keskittyä on palaverien sekä työnohjauksen järjestäminen ja sitä kautta moniammatillisen yhteistyön lisääntyminen. (Sandström ym. 2018.)

Moniammatillisen yhteistyön vaatimuksena on luottamuksellinen suhde ja toinen toistaan kunnioittava ilmapiiri sekä yhteiset keskustelut ja reflektoinnit. Ilman tätä yhteistyö- ja kommunikaatio-osaamista nämä edellytykset eivät pysty toteutumaan. Eri ammattiryhmien kesken on hyvä tiedostaa yhteiset tavoitteet sekä niiden muodostamisen että näiden aktiivinen arviointi. (Sandström ym. 2018.)

Huomasin harjoittelussani, miten sujuva yhteistyö sosiaalityöntekijöiden, perheiden ja perheohjaajien välillä on korvaamatonta. Jokaisella asiakasperheellä on oma sosiaalityöntekijänsä ja omat perheohjaajansa. Perheohjaajat konsultoivat sosiaalityöntekijöitä perheiden tilanteesta säännöllisesti. Perheohjaajat dokumentoivat jokaisesta asiakaskäynnistä Effican asiakastietojärjestelmään. Sillä tavoin sosiaalityöntekijöillä pysyy päivitetty tieto, mitä perheiden kanssa on tehty, miten tavoitteet ovat tulleet täytetyksi ja minkälaiselta heidän arkensa näyttäytyy. Perheohjaajat tarvitsevat näkökulmia, konsultointiapua ja tukea sosiaalityöntekijöiltä.

Huomasin harjoitteluni aikana, että sosiaalityöntekijät eivät mene muuten kuin erikseen sovituna arviointi- ja kartoituskertojen lisäksi kotikäynneille perheisiin. Tämän takia perheohjaajien dokumentoinnit ja yhteiset konsultaatio- ja keskustelutilanteet, sekä muu yhteydenpito ovat tärkeitä keinoja tuoda näkyväksi sosiaalityöntekijöille työskentelyä perheiden kanssa. Tämän takia on tärkeää luoda väline, joka vahvistaa yhteydenpitoa ja sitä kautta helpottaa työskentelyjen etenemistä. Sen kautta myös työn merkityksellisyys tulee näkyviin.

Huomasin moniammatillisen yhteistyön perheohjauksen työarjessa. Perheiden tilanteiden parantamiseksi verkostotyön tärkeys on koettu korvaamattomana. Perheillä on sekä lähi-, että ja viranomaisverkostoja, jotka ovat aktiivisesti yhteydessä perheiden kanssa. Perhetyössä käytetään hyödyksi verkostoja, jotka voivat tukea perheen tilannetta kokonaisuudessaan.

3.3 Perheohjauksen vaikuttavuuden arviointi

Kuntaliitto (2018,) kirjoittaa sivuillaan, että vaikuttavuudeksi kutsutaan pyrkimystä saada tiettyjä muutoksia aikaan asiakkaissa tuottamalla riittäviä palveluja. Muutoksia voi olla esimerkiksi oppiminen koulutuspalveluissa tai potilaan paraneminen lääkäripalveluissa. Vaikuttavuutta pystytään mittaamaan joko tuotoksien ja vaikutusten tai käytettyjen resurssien ja vaikutusten avulla. Kustannusvaikuttavuudesta puhutaan, kun vaikuttavuutta tarkastellaan kustannusten ja vaikutusten kautta. Tuottavuus mittaa käytettyjen resurssien ja aikaansaatuisten suoritteiden välistä suhdetta. Vaikuttavuuden kautta tarkastellaan hoidolla saatujen vaikutusten suhdetta käytettyihin resursseihin tai suoritteisiin.

Vaikuttavuuden käsittelemiseen on luotu erilaisia teorioita. Käytännön näkökulmasta vaikuttavuus jää kaikesta huolimatta useimmista tilanteissa mittaamatta. Monilla toimilla pyritään ratkaisemaan yhteiskunnallisia haasteita, muttei loppujen lopuksi tiedetä, ovatko seuraukset juuritsitä, mitä haettiin. (Aistrich 2014.)

Huomasin harjoittelussani, miten perheohjauksen vaikuttavuutta on haastavaa arvioida Porvoon perhekeskuksen perhetyössä. On vaikeaa sanoa, miten paljon intensiiviyöskentely vaikuttaa loppupeleissä perheen arkeen, kun arkea tarkastellaan vain tietyn ajanjakson näkökulmasta. Jotkin perheet eivät itsekkään tunnistaneet ja tiedostaneet, mihin asioihin perhetyössä olisi hyvä vaikuttaa tai osanneet kertoa, miten heidän arkensa oli perhetyön kautta helpottunut.

Vaikuttavuuden arviointi

Vaikuttavuuden arvioinnissa rakennetaan ensiksi käsitys palvelun tavoitteista, toimenpiteistä ja tuloksista, joita voidaan jo odottaa. Arvioinnissa pohditaan kysymyksiä kuten, mihin toiminnalla pyritään, miten toimintaa voisi edistää tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta ja min-kälaisin keinoin voidaan havaita, että odotetut tavoitteet olisi saavutettu. Näiden johdattelevien kysymysten kautta voidaan pohtia tavoitteiden saavuttamista. Jos ne on saavutettu, voidaan olettaa, että toimintamuoto on hyvä. Tilanteessa, jossa tavoitteita ei saavuteta, on hyvä nostaa pöydälle toimintamuodon muuttaminen. Jotta muutosta voidaan miettiä, tarvitaan muutostyön luonteeseen kuuluvaa kuvaustapaa eli tässä tapauksessa mittaria. (Kettunen 2017, 3.)

Vaikuttavuuden arvioinnissa tavoitellaan tarkemman tiedon tuottamista palveluiden toimivuudesta. Tätä kautta pystytään tehostamaan palveluiden laadukkuutta ja tuloksellisuutta. Taloudellisen merkityksen lisäksi puhutaan eettisestä merkityksestä. Kun pyritään hyvään ammatillisuuteen, sitä kuuluu tarkastella kriittisesti. Silloin on kyettävä kehittämään omaa ammatillisuuttaan. Tämän lisäksi asiakkaiden osallisuus on tärkeä osa, kun arvioidaan vaikuttavuutta. Molemmat näkökulmat ovat tärkeitä. (Kettunen 2017, 3.)

Sosiaalityön vaikuttavuuden arviointi

Sosiaalityölle, kuten useimmille muille toimintajärjestelmille, asetetaan yhä enemmän toiminnan vaikuttavuuden osoittamiseen liittyviä odotuksia. Tämän kaltaisessa vaikuttavuuden arvioinnissa on kysymys vastuullisuudesta erilaisia intressiryhmiä kohtaan. Sosiaalityön vaikuttavuudessa esille tulleita pyrkimyksiä on tai vähintään tulisi olla kuntalaisilla palvelujen rahoittajina ja mahdollisina käyttäjinä. Niitä olisi hyvä olla asiakkailta, jotka ovat näiden palvelujen käyttäjinä, työntekijöillä, jotka toimivat sosiaalityön toteuttajina sekä johtajilla, jotka kantavat vastuun palvelujen tuottamisesta kohdennettaessa rahoittajiin, asiakkaisiin ja työntekijöihin. (Kemppainen & Kostamo-Pääkkö & Niskala & Ojaniemi & Vesterinen 2010, 12.)

Kun katsotaan kriittisesti, vaikuttavuuden arviointiprosessi nähdään useimmiten hallinnon ja riskihallinnan työvälineenä. Näin tulee esille esimerkiksi tehokkuusvaatimukset. Palvelujen tulisi olla kustannustehokkaita. Niiden kautta tulee saada tehokkaasti aikaan oikeanlaisia asioita riskihallinnan, ongelmien kontrolloinnin ja sitä kautta yhteiskunnallisen järjestyksen ylläpitämisen näkökulmasta. Asiakkailta tulee olla oikeus parhaimpiin mahdollisiin palveluihin pohjautuviin tietoihin, mitä on käytettävissä. Työntekijöillä on eettisesti velvollisuus tuottaa parhaimpaan mahdolliseen tietoon pohjautuvia palveluja. Poliittisen päätöksenteon ja palvelujen hallinnon tulee omalta osaltaan mahdollistaa käytännön toteutuminen, joka pohjautuu parhaaseen mahdolliseen tietoon. (Kemppainen ym. 2010, 12.)

Niin kuin aikaisemmissa lähteissä on mainittu, sosiaalialalla on hyvin haastavaa nähdä työn vaikuttavuutta pidemmällä tähtäimellä. Monien asiakkaiden kanssa työskentelyn hyödyt ja sitä kautta vaikuttavuus näkyy vasta useimpien vuosien päästä, vaikka hyödyt olisi hyvä nähdä vielä nopeammin, koska toiminta tarvitsee mm. rahoitusta. Rahoituksesta vastaavat katsovat mielellään tilastoja. He haluavat nähdä työn riskipuolen ja haluavat ymmärtää kustannustehokkuuteen liittyviä teemoja ja sitä kautta resurssimahdollisuuksia.

Vaikuttavuuden arviointi Porvoon perhekeskuksen perhetyössä

Perhetyössä käytetään asiakaspalvelulomaketta. Palautekyselylomakkeella kartoitetaan perheiden tunnetta kuulluksi tulemisesta ja sitä, huomioitiinko koko perhettä riittävästi. Palautteessa käydään läpi, onko työskentelyn tavoitteet olleet riittävät selkeät ja kuinka hyvin asetetut tavoitteet saavutettiin. Palautteessa saa omin sanoin perustella vastauksensa ja nostaa esiin ne asiat, jotka perhettä oli perhetyönaikana hyödyttänyt. Lopuksi kysellään vielä kehitysideoita ja palautetta. (Porvoon kaupunki, 2020.)

4 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTTAMINEN

Kehittämistyön toteuttamisen osiossa tuon esille kehittämistyössä käytetyt menetelmät ja näkökulmat ja miksi olen näihin päätenyt. Kerron myös millä tavoin toteutin menetelmäni.

4.1 Toimintatutkimus

Toimintatutkimuksen tulee tuottaa ongelmanratkaisun näkökulmasta tietoa ja kehittää toimintoja aidoissa toimintaympäristöissä. Ryhmässä toimiminen ja yhteisvastuullinen kehittäminen ovat tämän tärkeitä muotoja. Tällöin kehittämisessä, ja sen kautta tutkimuksessa, keskitytään demokraattisuuteen, osallistumiseen ja vaikuttamiseen. (Koski & Kelo 2019.)

Toimintatutkimuksen hyödyt tutkimus- /kehittämistapana pohjautuvat siihen, että muutoksia syntyy parhaiten sellaisissa tilanteissa, missä työntekijät itse ovat osallisina oman toimintansa kehittämisprosessista ja toimintaan liittyvissä ongelmanratkaisutilanteissa. Toimintatutkimus on apuna tutkimukseen osallistuneita teoretisoimaan ja muuttamaan omia työskentelytapojaan ja tarkastelemaan toimintaansa kriittisellä silmällä. (Koski & Kelo 2019.)

Valitsin toimintatutkimuksen näkökulmaksi, koska sitä kautta voin pyrkiä muuttamaan perheohjauksessa valitsevia työtapoja. Voin näin aktivoida tilaajaorganisaation perheohjaajia muutosprosessityöskentelyyn, kyselemällä minkälaista vaikuttavuuden mittaamisvälinettä he kokevat tarvitsevansa työnsä tukemiseksi. Yhteistyö minun ja kohdeorganisaation työntekijöiden kanssa on toimintatutkimukseni ja kehittämistyöni keskiössä. Tätä kautta pystyin käytännön tavoin sujuvoittamaan ja kehittämään perhetyötä entisestään. Yhteistyö näkyy menetelmävalinnoissani.

4.2 Haastattelututkimus

Jyväskylän yliopiston (2020,) sivuilla kerrotaan haastattelun olevan oikeanlainen menetelmä, jos tutkimuksen tavoitteena on luoda tietoa, johon liittyy esimerkiksi erilaisia mielipiteitä, käsityksiä, havaintoja, asenteita, arvoja tai kokemuksia. Tutkimusaineistoa voitaisiin kutsua mielekkääksi kerätä haastattelun avulla.

Jyväskylän yliopiston (2020,) sivuilla on lyhyt määritelmä haastatteluista: ”Haastattelu on aineistonhankintamenetelmä, jossa tutkija osallistuu vuorovaikutteisesti aineiston tuottamiseen. Haastattelutapoja voidaan tyypitellä sen mukaan, mikä on tutkijan rooli vuorovaikutustilanteessa.”

Haastattelujen tekeminen on eräs järjestöjen arvioinnissa eniten käytetyistä menetelmistä. Haastattelujen avulla saadaan yksityiskohtaista tietoa haastateltavien mielipiteistä ja syy-seuraussuhteiden arviointia palvelevaa tietoa. Tieto on yleensä laadullista, mutta jossain määrin sitä voidaan esittää myös numeerisessa muodossa.

Valitsin kehittämistyön näkökulmaksi toimintatutkimuksen ja kehittämistyössä käytin menetelminä benchmarkkausta ja ryhmähaastattelua. Ryhmähaastattelu tapahtui perheohjaajien tiimipalaverissa huhtikuussa 2021 Teams:n välityksellä. Ryhmähaastattelussa haastattelin kolmea perheohjaajaa ja heidän tiiminvetäjiään.

Haastattelua varten olin luonut haastattelurungon haastattelukysymyksilleni (ks. liite 1.) Jaoin tietokonenäytöltäni haastattelurungon kysymykset. Tätä kautta perhetyöntekijät pystyivät jatkuvasti näkemään kysytyt kysymykset ja sitä kautta jäsentämään paremmin, mitä heiltä ollaan kysymässä. Ennen haastattelun alkamista, kerroin kehittämistyöstäni. Kerroin myös haastatteluun liittyviä käytännön asioita. Mainitsin, että haastattelu tallennetaan ja litteroidaan mutta haastattelijoiden nimet pysyvät anonyyminä. Kerroin, että haastattelutallenne poistetaan litteroimisen jälkeen. Kerroin haastatteluun osallistumisen olevan vapaaehtoista ja että haastattelun tuloksia ja analyysiä käytettävän oppinäytetyössäni. Kerroin valmiin opinnäytetyöni löytyvän THESEUS tietokannasta.

Ohjasin ryhmähaastattelua lisäkysymyksillä ja ohjasin keskustelua pysymään annetussa kysymyksessä ja samalla varmistin mitä vastaaja tarkoitti vastauksellaan. Ryhmähaastattelutilanne oli keskustelevala.

Haastattelussa kysyin työntekijöiltä, mitä vaikuttavuusmittari tulisi sisältää vaikuttavuuden ja tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta heidän mielestään. Kyselin myös mitä asioita tuotosta tehdessä pitäisi ottaa huomioon. Haastattelu kesti tunnin ajan.

Ryhmähaastattelussa voidaan sanoa olevan etua siitä, jos vertaa muihin vapaamuotoisiin haastattelutilanteisiin, kuten esimerkiksi teemahaastatteluihin joissa haastatellaan yksilöitä. Jos tarkastelemme tällaisissa haastatteluissa tutkijan asemaa, voimme nähdä miten haastateltavien

odotukset liittyen tutkijaan voivat olla osaltaan vaikuttamassa haastattelussa esiintyviin tutkimustuloksiin. Jos tarkastelemme haastattelijan näkökulmaa, hän saattaa ajattelemattaan olla vaikuttamassa siihen, mitä asioita ja millä tavalla aihealueita otetaan esille. Tämä luo itsessään lisähaasteita. Ryhmähaastattelua voidaan kutsua tehokkaaksi menetelmäksi, koska sitä kautta voidaan haastatella useaa ihmistä samaan aikaan. (Mäkelä 1990, 264.)

Huomasin haastattelutilanteessa, että ryhmähaastattelua tehdessä tulee monipuolisesti haastateltavien näkökulmat esille ja samalla he pystyvät täydentämään toinen toistensa ajatuksia ja kokemuksia. Näin keskustelusta syntyy rikkaampi ja siitä saa monipuolisemmin aineistoa tutkimustyötä varten.

Ryhmähaastatteluissa pitää ottaa huomioon ryhmän rakenne, ryhmän koko ja haastateltavien suhde haastattelijaan. Mutta näihin voidaan olla mukana vaikuttamassa. (Mäkelä 1990, 264.)

Haastattelutilanteessa otin huomioon suhteeni haastateltaviin. Olin työskennellyt perheohjaajien kanssa kehittävän harjoitteluni aikana, joten suhde haastateltaviin oli tuttavallinen. Tämän takia olin valmistautunut pyytämään haastattelijoita tilanteen mukaan tarkentamaan käyttämiään termejä.

4.3 Benchmarking

”Kyseessä on menetelmä, jossa opitaan hyviltä vertailukumppaneilta ja/tai esikuvilta ja jonka tavoitteena on saada aikaan – mieluiten mitattavissa tai ainakin arvioitavissa olevia – parannuksia omassa toiminnassa. Se on toimintaprosessien kehittämistä toisilta oppimalla.” (Strömmer 2005, 55)

”Benchmarking on jatkuva ja järjestelmällinen prosessi parhaiden menetelmien ja toimintatapojen tunnistamiseksi, ymmärtämiseksi, oppimiseksi ja soveltamiseksi. Vertailukehittäminen menettelynä on systemaattinen tapa lisätä organisaation- ja toimintaprosessitasolla tulevaisuuden hallintaa ja parantaa organisaation valmiuksia vastata toimintaympäristön ja asiakkaiden muuttuviin vaatimuksiin.” (Strömmer 2005, 56)

Norhdic Healthcare Group:n (2021) sivun uutisissa kerrottiin, miten benchmarkingin avulla organisaatioissa on mahdollista saada pidemmän aikavälin tuloksia toiminnastaan ja sen kehityksestä. Se tukee päätöksentekoa ja luo mahdollistaa tulosten vertailun muiden kanssa. Tuloksia voi vertailla esimerkiksi laatuun, kustannuksiin, tuottavuuteen ja resursseihin liittyen.

Valitsin benchmarkingin tutkimusmenetelmäksi, koska koin tarpeelliseksi saada tietoa muiden kuntien käytännöistä liittyen vaikuttavuuteen ja sen mittaamiseen. Muiden kuntien käytännöistä oli mahdollista oppia. Tätä tietoa pystyin hyödyntämään vaikuttavuusmittaria tehdessä ja se antoi myös perspektiiviä, onko vaikuttavuuden mittari ylipäättänsä tärkeä luoda. Samalla saisin tietoa, onko vaikuttavuuden mittaaminen ylipäättänsä ollut esillä muissa kunnissa. Koen muilta yksiköiltä oppimisen tärkeänä osana tulosten saamista.

Benchmarkkaukseen haastattelin Turun, Raision ja Naantalın perhetyön vastaavia työntekijöitä heidän kuntiensa perheohjauksen vaikuttavuuden mittaamisesta. Kyselin samalla, onko heillä käytössä jotain lomaketta tavoitetyöskentelyprosessiin tai onko heillä muuta vastaavaa vaikuttavuuden mittaria käytössä.

Benchmarkkaus haastattelut toteutin soittamalla. Näin tavoitin mahdollisimman ketterästi haastateltavat. Covid19-aikana suora yhteydenotto toimii parhaiten. Tämä madalsi myös kuntien perheohjastyöntekijöiden kynnystä osallistua ja kertoa omista työvälineistään ja samalla saada tietoa, mitä Porvoon kaupungin perhetyössä on suunnitteilla.

Benchmarkkauksen kautta sain tiedon siitä, oliko vaikuttavuuden mittaamisessa ja/tai tavoitetyöskentelyssä käytettävää lomaketta muissa kunnallisissa perhetyöyksiköissä käytössä. Samalla sain tiedon, oliko heillä vastaavasti jotain toista vaikuttavuuden mittaamiseen tarkoitettua välinettä käytössä. Tiedustelin myös, mihin he kirjaavat perhetyöskentelyn tavoitteita ja käyttävätkö he jotakin lomaketta perhetyön väliarvioin keskusteluissa.

5 TULOKSET JA AINEISTOANALYYSI

Tässä luvussa käsittelen ryhmähaastattelun ja benchmarkkauksen kautta esiin tulleita tuloksia ja tarkastelen aineistoa eri näkökulmista. Käyn läpi teemoittain haastattelussa esiin tulleita kehittämistyöntuloksia, joita sain haastattelututkimuksen kautta. Tuon esille benchmarkkauksen kautta saatua tietoa vaikuttavuuden mittaamisesta Turun seudun kolmen kunnan perheohjauksessa.

Pitäkseni haastateltavien anonymiteetistä kiinni, käytän merkintätapaa H1, H2, H3, ja H4 kun viittaa haastatteluanalyyssissä- ja tuloksissa haastattelemiini henkilöihin.

5.1 Haastattelutulokset ja -analyysi

Tässä kerron haastattelutuloksista. Luvun lopussa teen loppupäätelmät ja arvioin haastattelusta.

Lomakkeen tarpeellisuus

Selvitin haastattelussa perheohjauksen työntekijöiltä ja tiiminvetäjältä lomakkeen tarpeellisuuden perheohjauksessa. Kolme neljästä perheohjaajista mainitsi ryhmähaastattelutilanteessa lomakkeelle olevan tarvetta.

H3 ”Joo, ja sekin että se tuo niitä kysymyksiä vähän enemmän niinku esille. Ehkä se lomake kun se että jos vaan niinku pelkästään keskustelee perheen kanssa. Ja sit jos on se lomake niin jotenkin niin että tuo ne kysymykset esille ja sitten niin. Joo kyllähän siitä on tarvetta.”

Haastateltava (H4,) mainitsi perheohjaajien monesti hyötyvän väliarviointitilanteissa kirjallisesta tuotoksesta.

Haastateltava (H2,) mainitsee, että tällaisesta lomakkeesta on ollut aikaisemmin puhetta (Porvoon kaupunki 2020.) Hän kertoo, että lomakkeelle olisi hänen mukaansa tarvetta.

Lomakkeen värikoodit

Haastattelussa kysyin, onko perheohjaajat havainneet joitain käytännön asioita liittyen lomakkeen tekemiseen ja sen täyttämiseen ennen perheohjauksen väliarviointitilannetta. Haastateltavat ottivat esille lomakkeen täyttämiseen liittyvän värikoordinaatiston. Haastateltava (H1) mainitsi,

että lomaketta ei täyttäisi ainoastaan perhe itse vaan lomakkeeseen tulisi ilmi perheohjaajan näkemys tilanteeseen. Hän mainitsi vaihtoehdon, missä perhe itse täyttäisi lomakkeen yhdellä värillä, kun taas perheohjaajat käyttäisivät toista väriä. Näin tulisi näkyväksi mahdolliset näkemuserot.

Haastateltava (H3) ehdotti, ettei kysymyksiä tarvitsisi laittaa lomakkeessa kahteen kertaan. Hän oli (H1) kanssa samaa mieltä, että perhe ja perheohjaajat voisivat täyttää lomaketta kahdella erivärisellä kynällä.

Numerillinen arviointiasteikko ja perustelut

Keskustelutilanteessa haastateltavat pohtivat, miten perheiden tilanteet tulisivat selkeästi näkyville ja samalla he mainitsivat tarpeesta perustella vastaukset. Kaikki haastateltavat (H1, H2, H3, H4) olivat yksimielisesti sitä mieltä, että numeerinen arvoasteikko ja samaan kohtaan laitettavat perustelut helpottaisi perheiden tilanteiden arvioimista.

H2 ”Jos ne laittaa niinku jonku tosi alhasen arviointinumeron, niin tota se on hyvä pohja siihen väliarvioinnissa käytävälle keskustelulle, että tota minkä takia näin on. Se perhe ei joutuis niinku käyttämään sen koommin sitä lomaketta, kun ruksaamaan vaan. Et sitten käydään työntekijän kanssa se niinku se keskustelu et minkä takia ne ovat antaneet niin huonon arvosanan sinne.”

Kaksi haastattelijoista (H3, H1) mainitsi ettei perustelujen tarvitsisi kuitenkaan olla kovinkaan pitkiä, vaikka perustelut ovat itsessään tärkeitä ja antavat hyvin suuntaa työskentelyn tarpeelle.

Yksi haastateltavista (H1) mainitsi siitä, että on tärkeää, ettei perusteluosiota olisi pakko täyttää vaan perustelu perustuisi vapaaehtoisuuteen. Perusteluosio vain avaisi hyvin perheen senhetkistä tilannetta ja mitkä asiat ovat tilanteeseen vaikuttaneet:

H1 ”Nimenomaan se että se on numeerinen joo, mut mun mielestä on hyvä pointti, että siinä on vaikka muutama viiva sen numeerisen kysymyksen alla, mihin voi kirjoittaa ylös huomioita. Ja sitten käydään keskustelua ja käy ilmi että perheessä on ollut tosi iso kriisi. Voi kirjoittaa siihen, että äkillinen kriisi aiheutti sen et nyt tällä hetkellä tuntemus on tällainen tai mitä tahansa. Mutta et siinä on se mahdollisuus, et sitä ei oo pakko täyttää mutta siinä on se vaihtoehto. Meillä osalla asiakkaila elämäntilanteet vaihtuu niin nopeasti, niin voi olla et se asiakas ei itsekkään tiedä, miksi hän täytti viime viikolla kakkosen. Et se perustelu on ehkä hyvä ottaa siinä kohtaa kun sen täyttää.”

Vuorovaikutus sosiaalityöntekijän ja perheohjaajien välillä

Haastateltavat (H1, H2,) mainitsivat vuorovaikutuksen perheohjaajien ja vastuusosiaalityöntekijän välillä tärkeäksi. Perheohjaajat voisivat lomakkeen kautta tuoda näkyväksi työskentelyn perheessä.

Haastateltava (H1,) kertoi, miten tärkeää on, että sosiaalityöntekijä voisi helpommin hahmottaa perheen tilannetta. Väliarviointilanteessa ei välttämättä tule selkäesti esille, mitä konkreettista on näkyvissä työskentelyn kautta. Lomakkeessa voi nähdä, onko selkeää muutosta tapahtunut ja se itsessään luo avoimen kysymyksen, onko perhetyö edes oikea tukimuoto perheessä.

Haastateltava H2 kertoi, miten yhteys vastuusosiaalityöntekijöiden kanssa on tärkeää työskentelyn kannalta ”...Mä aattelen että perheohjaajan tehtävä on taas siellä vastuusosiaalityöntekijän kanssa ollessa toimia ikään kuin sillä tavalla viestinviejänä. Toki saaden sitä vahvistusta perheeltä.”

Niin kuin tietoperustassa puhuttiin yhteistyön tärkeydestä, voimme nähdä sen juuri yhteistyössä perheohjaajien ja perheiden vastuusosiaalityöntekijöiden välillä. Huomasin tämän näkyvän harjoittelussani. Yhteistyössä on tärkeää kunnioittava ilmapiiri, missä pystytään luottamaan toisen ammattitaitoon ja osaamiseen. Siihen liittyy kattava dokumentointi ja reflektoivat keskustelut, missä tuodaan ilmi tehtyä työtä. Yhteistyö perhetyössä on erityisen tärkeää tämän takia. Sosiaalityöntekijät ja perheohjaajat tarvitsevat toistensa ammattitaitoa ja näkökantaa moniulotteisiin haasteisiin. Sosiaalityöntekijät eivät ole perheiden arjessa niin aktiivisesti mukana, joten he tarvitsevat tiedon, mitä perheohjaajat ovat perheiden kanssa tehneet, niin että osaavat valmistautua palavereihin- ja keskusteluihin. Tällöin he tietävät, mitä asioita ottavat esille esimerkiksi väliarvioinneissa ja tietävät mistä tarvitsevat vielä lisätietoa perheohjaajilta.

Tavoitteiden saavuttaminen

Haastattelutilanteessa (H1, H2,) nosti tavoitteiden saavuttamisen yhdeksi tärkeäksi teemaksi. Haastateltava (H1) kertoi, miten on tärkeää lomakkeeseen kirjattujen tavoitteiden mukaan arvioida perhetyön jatkumista tai tavoitteiden päivittämistä. Tämä toisi työskentelyä näkyvämmäksi.

H1 ”Ne tavoitteet, mitkä sinne perhetyölle on asetettu, niin että ne on saavutettu ja on peruste päättää perheohjaus tai vähintäänkin sitten arvioida, että onko jotain muita tavoitteita, jota siellä vielä pitäis niinku työstää. Se lomake auttaa kirkastamaan noin kolmen kuukauden välein niitä tavoitteita.”

Yksi haastateltava (H2) pohti tilannetta, missä mahdollisesti tavoitteita ei ole saavutettu. Hän ilmaisi sen kertovat itsessään työskentelyn toimivuudesta perheessä ja samalla siitä, minkä suuntainen työskentely pitäisi olla, että tavoitteet saavutettaisiin jossain kohtaa.

Hän (H2) kertoi lomakkeen olevan ainoa tapa tuoda esille suuntaa, mihin ollaan perheohjauksen kautta menossa. Lomake kertoisi onko perhetyö auttanut ja onko se kirkastanut tavoitteita. Hän mainitsi, miten perheohjauksessa tavoitteet hämärtyvät, kun perhetyötä on tehty pitkään ja tavoitteiden äärelle ei ole palattu. Hänen mukaansa perheohjaajilla itselläänkään ei välttämättä ole ymmärrystä perheen paasiallisista tavoitteista.

Niin kuin tietoperusta tukee tätä teemaa hyvin, voimme nähdä, miten tavoitteiden tuominen esille on tärkeää vaikuttavuuden mittaamisen kannalta. Tavoitteet pitää olla selkeästi dokumentoitu ja ilmaistu, niin että moniammatillisella tiimillä ja perheellä itsellään ei ole epäilyksiä mihin suuntaan työskentelyllä ollaan menossa ja mihin sen kautta vaikutetaan. Tavoitteiden saavuttaminen on korvaamaton tapa tuoda perheohjauksen työskentelyn tärkeyttä esille ja tätä kautta mahdollistaa resurssit ja sen, että perheet saavat mahdollisimman laadukasta palvelua, joka tukee heidän perheensä voimavaroja jatkaa työskentelyä jossain kohtaa ilman ulkoista apua. Tämän ja tavoitteiden täyttymisen kautta työskentely saadaan päätökseen ja on mahdollista tarjota muille tarvitseville perheille tarvitsemaansa palvelua.

Osallisuus

Haastattelutilanteessa haastateltavat puhuivat perheen osallisuuden ja osallistamisen tärkeydestä. Kaikki neljä haastateltavaa (H1, H2, H3, H4,) sanoivat osallisuuden olevan tärkeä teema lomakkeen täyttämisen kannalta. Keskiössä on yhdessä tekeminen.

H4 ”Se joku kantava ajatus oli jotenkin perheen osallistaminen niiden tavoitteiden pohdintaan. Ja et jotenkin mä aattelin että se olis niinku se ydin juttu, että et miten saada perheen vanhemmat ja nuoret mukaan siihen. Et he on mukana niin kun arvioimassa sitä että miten hyvin me ollaan nyt onnistuttu tässä mitä ollaan yritetty.”

Yksi haastateltavista (H2) jakoi ajatuksen, että perheen kanssa keskustellaan samalla kun perheen tilannetta arvioidaan lomakkeen täyttämisen yhteydessä.

(H2) ”...tai mun ajatuksen mukaan se keskustelu käydään siinä sen asiakkaan kanssa kun arvioidaan yhdessä. Siitä koostuu sen asiakkaan osallisuus. Et hän on

osallisena siinä arvoinnissa. Mut et sulla on se konkreettinen lomake siitä keskustelusta minkä sä oot käynyt asiakkaan kanssa johon voi ohjata sen sun näkemyksen ja käydä sitä niinku vuoropuhelua sen asiakkaan kanssa myös siinä vastuu sosiaalityöntekijän edessä.”

Haastateltava (H2) mainitsi, että lomakkeen loppuun olisi hyvä laittaa kohta, missä olisi tilaa perheen ja perheohjaajien allekirjoituksille. Se loisi vahvistusta sille, että lomake on täytetty nimenomaan yhdessä perheen kanssa.

Niin kuin haastattelusta voimme päätellä tämän aiheen yhdeksi tärkeimmäksi teemaksi. Perhe itse kuuluu olla työskentelyn keskiössä ja sen osallisuus on korvaamatonta. Perhe itse on oman elämänsä asiantuntija ja heidän motivaationsa on korvaamatonta. Harjoittelussani huomasin, miten osallisuudessa pystytään vahvistamaan perheen ajatusta omista tarpeistaan ja voimavaroistaan. Osallisuuden kautta perhe itse voi perhetyöntekijöiden ja sosiaalityöntekijän kautta löytää luovia ratkaisuja heidän tilanteittensa helpottamiseksi ja selkiyttämiseksi. Jossain kohtaa perhe jatkaa ilman ulkoista apua, jolloin perheen on ollut jo tärkeää löytää oma pystyvyys ja hallinta omaa elämäänsä kohtaan. Perheitä ei missään kohtaa sivuuteta vaan jatkuvasti he saavat tuoda omia mielipiteitään, toiveitaan ja näkökulmiaan esille, niin että työskentely olisi mahdollisimman tuloksellista.

Helppolukuisuus ja muokkaaminen

Haastattelutilanteessa keskustelu eteni lomakkeen muokkaamistarpeeseen ja helppolukuisuuteen. Helppolukuisuuden tärkeydestä kolme neljästä haastateltavasta (H1, H2, H3) oli samaa mieltä:

H3 ”..Sosiaaliala on täynnä kaiken maailman voimavara jargoniaa. Ja sitten miten kukakin sitten mieltää että mitä se tarkoittaa. Ei niin kun keksitää sellaista jargonia ja täytelauseita siihen tai sanoja siihen sitten lisäämään. Et vältetäin sellaista niinkun liian tulkinnanvaraista.”

Haastateltava (H2) mainitsi lomakkeen helppolukuisuuden tärkeyden. Haastateltavat (H1 ja H2) puhuivat samasta asiasta ja toivoivat, ettei lomake olisi liian työläs täyttää perheohjaajille, eikä perheelle itselleen. Haastateltava (H2) lisäsi, ettei lomakkeen selosteet olisi liian pitkiä.

Haastateltava (H1) vahvisti haastateltavan (H2) ajatuksia asiakasystävällisyydestä. Hän ilmaisi tarpeen olla käyttämättä lomakkeessa liiallisia ammattisanoja, niin että jokainen ilman alan koulutusta pystyisi lomakkeen täyttämään.

Haastateltava (H3) mainitsi, että tätä samaa lomaketta käytettäisiin kaikkien perheiden kanssa, niin olisi tärkeää pystyä muokkaamaan lomakepohjaa:

H3 ”Koska tää sama lomake käytetään kaikkien perheiden kanssa niin se että ne kysymykset pitää olla niinku jotenkin silleen, et sit siinä vaiheessa kun on joku erikoistapaus, niin sit sitä voi muokata sen perheen mukaan.”

Yleinen käytettävyys

Haastateltavat (H1, H4,) kertoivat, että lomake tulisi tehdä yleisellä tasolla, joka sopisi työskentelyssä kaikkien perheiden parissa.

Haastateltava (H1) kertoi näkemyksiään siitä, miten lomake tulisi olla yleisellä tasolla kirjoitettu ja mahdollisimman laajasti käytettävissä sellaisenaan. Hänen mielestään muussa tapauksessa lomaketta ei pystyisi täyttämään kaikkien perheiden kanssa. Hänen lisäksi toinen haastateltava (H4) mainitsi, miten lomakkeessa tulisi olla täytettäviä kohtia vanhempien jaksamisesta, voimavaroista ja perheen yleisestä sitoutuneisuudesta. He mainitsivat, miten tavoitteissa tulisi ilmi perheen yksilölliset toiveet:

H2 ”niin ne on semmosia asioita mitkä on oleellisia sen perheen kokonaistilanteen kannalta ja sit se missä se yksilöinti tapahtuu niin ne on niissä tavoitteissa mitä sen perheen perheohjauksen on asetettu.”

Haastateltava (H2) lisäsi lomakkeen yleisluonteisuuden sekä voimavarakeskeisyyden: ”mielellään semmosta niinku voimavarakeskeisyyttä korostaen, että ole ei niinkään ongelmakeskeinen.”

5.2 Benchmarkkaus tulokset ja -analyysi

Tässä tuon esille benchmarkkaus menetelmän tulokset. Esittelen kaupunki kerrallaan, mitä benchmarkkauksen kautta avautui ja luvun loppuun olen laittanut loppupäätelmät ja arvioin benchmarkkauksesta.

Turku

Turun kaupungin yksi vastaavista sosiaalityöntekijöistä kertoi Turun perhetyön vaikuttavuuden mittaamisen tilanteesta. Hän kertoi vaikuttavuuden arvioinnin olevan vielä vaiheessa Turussa. Hän kertoivat palautekyselylomakkeista, joiden kautta voidaan nähdä, mitä työntekijät ovat perheissä tehneet. Hän kertoi, miten he kirjaavat aina tavoitteet, mutta ei mihinkään erilliseen lomakkeeseen. Vastaava sosiaalityöntekijä mainitsi että he erikseen laativat asiakassuunnitelman työskentelyn alussa, mihin tavoitteet kirjataan. Turussa he ovat dokumentoineet työskentelyn toteutusta, paikalla olleita henkilöitä ja mitä perheohjauskerroilla ollaan tehty. Käytetyt menetelmät ovat myös olleet esillä dokumentoinnissa.

Vaikuttavuuden arviointia tapahtuu Turussa jonkinasteisesti. Perheohjaukseen on liittynyt jatkosuunnittelu ja tavoitteiden toteutumisen seuraaminen. Siinä he käyvät läpi onko tavoitteet toteutuneet ja onko työskentelylle jatkoa. He käyvät läpi, miten perhe pystyy jatkamaan itsenäisesti jos perheohjaustyöskentely päättyy.

Naantali

Naantalın kaupungin vastaava perheohjaaja kertoi, miten he Naantalissa aloittavat työskentelyn palveluntarpeenarvioinnin päätöspalaverissa ja asiakassuunnitelmapalaverissa, jonka kautta katsotaan tarkemmin, onko tavoitteisiin päästy.

Asiakassuunnitelmapalaveri tehdään kolmen kuukauden välein. Jos palaverissa päätetään jatkaa asiakkuutta, asiakassuunnitelmaan kirjataan tulevat tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät määräjat. Tämän jälkeen noin kolmen kuukauden päästä uudessa asiakassuunnitelmapalaverissa arvioidaan uudestaan onko tavoitteet saavutettu. Naantalın kaupungin perheohjauksessa mitataan vaikuttavuutta asiakastytyväisyyskyselyn avulla ja heillä on käytössään asiakaspalautelomake avoimuuden ohjaukseen liittyen.

Raisio

Raision kaupungin perhetyön vastaava perhevalmentaja kertoi kiinnostumisestaan mahdollista lomaketta kohtaan. Hän kertoi kiinnostumisestaan vaikuttavuuteen ja opinnäytetyön tavoitteisiin liittyviin teemoihin.

Hän kertoi ettei heillä suoranaisesti ole lomaketta tällaiseen tarkoitukseen, mutta ovat kehittämässä intensiivisen perhetyön mallia. Heillä ollaan kehittämässä ja muokkaamassa omaan työhönsä sopivaksi ”huolen mittaristoa,” joka on Jyväskylän perhetyöstä saatu lomakemalli. Tätä lomaketta olisi tarkoitus käydä keskustelua perheen ja työntekijöiden kanssa.

Hän kertoi Turun Yliopiston ja Varsinais-Suomen kuntien yhdessä kehittämästään palautepohjasta joka olisi kaikille Varsinais-Suomen kunnille yhteneväinen. Hän kertoi, miten tällainen palautepohja hyödyttää osallistujia tutkimuksellisesti. Tätä palautepohjaa käytettäisiin ennen palveluntarpeen arviointia ja sillä pyritään ottamaan aikuisten lisäksi lapsetkin huomioon. Palautepohjaa työstetään.

5.3 Ryhmähaastattelun arviointi ja loppupäätelmät

Ryhmähaastattelun kautta pääsin suoraan kysymään työntekijöiden mielipidettä lomakkeen tarpeellisuudesta ja hyödyistä. Ryhmähaastattelussa koin haastavana suhteeni työntekijöihin, joka oli rakentunut harjoitteluni aikana. Uskon, että vastauksiin oli vaikuttamassa se, että he tiesivät minun tehneen heidän kanssaan perheohjausta, joten heidän ei tarvinnut avata tarkasti kaikkia teemoja, termistöä ja haasteita mitä työssään kohtaavat kysymiini aihealueisiin liittyen. Tämä lisää väärinymmärryksen riskiä ja olettamuksia. Toisaalta työntekijät voivat kokea jo valmiiksi luottamusta minua kohtaan, koska olen jo valmiiksi tuttu henkilö. Sitä kautta he voivat olla erityisen avoimia työhön liittyviä asioita kohtaan ja samalla koko lomaketta kohtaan. Haastattavat saattoivat kokea haastattelutilanteen rennommaksi, koska tilanteessa oli vain tuttuja henkilöitä. Se saattoi olla vaikuttamassa vastausten monipuolisuuteen. Tutun ja rennon tilanteen takia haastattavat olivat aktiivisempia vastaamaan kysymyksiin ja avoimia omista kokemuksistaan. He olivat myös rohkeita olemaan kriittisiä eri kokemuksia kohtaan ja uskalsivat tuoda esille eriäviäkin mielipiteitä.

Haastavaksi koin ryhmähaastattelussa ajan rajallisuuden, koska tein haastattelun osana viikkopalaveria. Tämän takia tiedostin haastatteluajan olevan suhteellisen rajallinen, koska viikkopalaverissa käydään myös muitakin ajankohtaisia asioita läpi. Mutta tilanteeseen nähden, haastattelu onnistui hyvin ja sain sitä kautta tarvitsemani tiedon kehittämistyötä varten. Selitin mielestäni selkeästi kysymykset ja tutkimustyöni. Olin tehnyt kysymyksistäni Powerpoint dian. Powerpoint oli lyhyt, selkeä ja ytimekäs ja olin lisännyt siihen esimerkkejä, joiden kautta oli

helpompi ymmärtää mitä kysymyksellä haen. Olisin voinut vielä selkeyttää kysymyksiä, mutta uskon kysymysteni riittävästi vieneen keskustelua eteenpäin.

Haastattelutilannetta helpotti, että haastateltavia oli vain neljä, joten jokainen pystyi kertomaan oman mielipiteensä ja näkökulmansa asioista. Haastattelussa toteutettiin keskustelunomaisuutta. Haastattelusta pystyi päättämään, että vaikka perhetyöntekijät tekevät samaa työtä, heillä voi olla silti erilaisia kokemuksia ja esiin nousseita tarpeita työhön liittyen, joista jokainen on merkityksellinen ja vie keskustelua eteenpäin.

5.4 Benchmarkkauksen loppupäätelmät ja arviointi

Turun, Raision ja Naantalın perhetyössä käytetään palveluntarpeenarviointi lomaketta, johon kirjataan, miten perhe on kokenut perhetyöskentelyn kokonaisuudessaan. Kaikkien kaupunkien perhetyön edustajat kertoivat, miten heillä kirjataan tavoitteita ylös, mutta ne eivät ole lomakkeen muodossa.

Esimerkiksi Naantalın kaupungin perhetyössä oli käyty läpi tavoitteellisuuteen liittyviä teemoja erilaisissa palaverissa sekä he kirjaavat tavoitteita asiakassuunnitelmaan ja asiakastietojärjestelmään. Työn seuranta ja kehittämistä tehdään aktiivisesti ja samalla pohditaan erilaisia keinoja tuoda työn vaikuttavuutta enemmän näkyville. Turun kaupungilla taas kirjataan perhetyöskentelyn tavoitteita, mutta niitä ei ole kirjattu erilliselle lomakkeelle.

Voimme päätellä, että vaikuttavuuden arviointi tapahtuu jonkin asteisesti Turun seudun kunnissa, mutta heillä ei ole käytössä Porvoon lapsi- ja perhepalvelujen tilaamaan tavoitetyöskentelylomakkeen tapaista lomaketta. Lomakkeessa yhdistyisi moni teema; tavoitteellisuus, vaikuttavuuden mittaaminen ja se lisäisi yhteistyötä perheiden ja työntekijöiden välillä

Benchmarkkaus onnistui mielestäni melko hyvin. Onnistuin mielestäni löytämään hyviä benchmarkkauskohteita internetin kautta ja minusta benchmarkkauksen tekeminen soittaen suoraan perhetyön vastaaville työntekijöille helpotti benchmarkkausta tekemistä huomattavasti. Tällöin sain heiltä suorat vastaukset, kuin esimerkiksi sähköpostiviestittelyssä. Siinä minun olisi tarvinnut mahdollisesti odotella pitkiä aikoja vastauksia. Olin tyytyväinen, että sain toivomani määrän haastateltavia ja heidän kiinnostumisestaan opinnäytetyöaiheeni kohtaan.

Benchmarkkauksessa koin haasteellisena kysymyksenasetteluni. Tuntui, että haastateltavat kunnat eivät täysin ymmärtäneet, mitä vaikuttavuusmittari lomakkeen muodossa pitäisi sisällyttää ja miten se eroaa heidän käytöissään olevista palautelomakkeista ja muista tavoista tuoda vaikuttavuutta esille. Asia on ymmärrettävää, koska vaikuttavuuden mittaaminen ei ole selkeä aihe, koska vaikuttavuutta voidaan mitata jonkin tasoisesti vaikka esimerkiksi palautekyselylomakkeen avulla ja tavoitteita kuitenkin perhetyössä kirjataan. Palautekyselylomakkeissa perheet itse kertovat, miten ovat kokeneet työskentelyn ja tämän takia lomake, missä tuodaan tavoitteita, yhteistyötä ja vaikuttavuutta esille toimii tässä tilanteessa monipuolisemmin. Tällaisen lomakkeen konsepti saattaa olla vieras.

6 TUOTOS

Haastattelun kautta sain ymmärrystä, että tavoitetyöskentelylomakkeeksi kutsuttu lomake, olisi sopiva työskentelyväline Porvoon perhekeskuksen perhetyöskentelyprosessien tarpeisiin (ks. liite 2.)

Työn tuotoksen eli tavoitetyöskentelylomakkeen kävin esittelemässä toukokuussa 2021 perhetyöntekijöiden ja heidän tiimivetäjänsä viikkopalaverissa. Samalla he saivat kertoa, mahdollisista lisätoiveistaan liittyen lomakkeen sisältöön ja sen ulkomuotoon. Samalla he saivat kuulla benchmarkkauksen tuloksista ja tätä kautta nähdä selkeämmin tutkimustyön ja tuotoksen merkityksellisyyden.

Perustelut tuotokselle

Ajatuksena oli luoda lomake, missä olisi esillä perhekohtaiset tavoitteet työskentelylle. Kun lomakkeeseen dokumentoidaan selkeästi tavoitteet, pystytään sen kautta ilmaisemaan perhetyön tärkeys. Dokumentointi ja kirjaaminen ovat toimivia tapoja tuoda työskentelyä näkyvämmäksi.

Lomakkeen tavoitteena on, että perheillä selkiintyisi ymmärrys omasta tilanteestaan ja suunnasta, mihin työskentelyn avulla ovat menossa. Se auttaa perheitä näkemään jo saavutettuja tavoitteita ja sitä kautta onnistumisia. Se luo perheelle positiivisen näkökannan heidän edistymisestään ja luo uudenlaisia voimavaroja suunnata eteenpäin.

Tavoitetyöskentelylomake auttaa tuomaan näkyväksi perhetyöntekijöiden työtä ja tavoitetyöskentelyä. Se tuo esille muille tahoille, miten merkityksellistä työtä perhetyö on ja miten siellä työskentely on hyödyllistä, arvostettavaa ja kannattavaa. Jos työn tavoitteita ei ole dokumentoitu niin työn hyödyllisyyttä ja vaikuttavuutta on haasteellista nähdä.

Perheiden osallistaminen lomakkeessa

Perheen osallisuus on tärkeä osa lomaketta. Perhe on työn keskiössä ja lomakkeessa tuodaan ilmi perheen sisäisiä ja henkilökohtaisia asioita. Sen takia hienovaraisuus on erityisen tärkeää.

”Osallisuus on kuulumista sellaiseen kokonaisuuteen, jossa pystyy liittymään erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja elämän merkityksellisyyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. Osallisuus on vaikuttamista oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin, palveluihin ja joihinkin yhteisiin asioihin.” (Isola & Kaartinen & Leemann & Lääperi & Schneider & Valtari & Keto-Tokoi 2021, 5.)

Harjoitteluni aikana huomasin perheiden osallisuuden olevan erityisen tärkeää työskentelyssä. Perheohjauksen keskiössä on perheiden omat tarpeet ja voimavarat ja niiden löytäminen. Perheiden on tärkeää saada osallistua lomakkeen täyttämiseen ja samalla tulisi luoda kiireetön ympäristö sen tekemiseen. Tavoitetyöskentelylomakkeen täyttämässä luottamussuhde perheen ja perheohjaajien välillä olisi avainasemassa.

Perhe on oman elämänsä asiantuntija ja sitä kautta on tärkeää saada perhe itse kiinnostumaan omasta tilanteestaan ja asettamaan yhdessä työntekijöiden kanssa tavoitteita, jotka he kokevat mahdollisiksi toteuttaa. Tämä loisi toiveikkuutta ja kykyä nähdä kauaskantoisemmin perheen tilanne.

Niin kuin haastattelussa tuli ilmi, lomaketta ei tehtäisi erillään perheestä, vaan lomake tehdään yhdessä perheen kanssa. Lomakkeen täyttämishetki pitäisi tästä syystä olla vuorovaikutuksellinen keskustelutilanne, missä pystyttäisiin avoimesti ja todenmukaisesti pohtimaan perheen tilannetta ja tavoitteita.

Lomakkeen luomisen prosessi

Lomaketta tehdessä lähdin pohtimaan lomakkeen pituutta. Ryhmähaastattelun ja henkilökohtaisen keskustelun työelämäohjaajani kanssa minulle esitettiin toive lomakkeen kompaktista pituudesta. Niin kuin haastattelussa tuli ilmi (ks. ryhmähaastattelu,) olisi tärkeää, ettei lomaketta tehdessä menisi turhan pitkää aikaa niin työntekijöiltä kuin perheeltäkään. Niin kuin Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston kyselylomakkeen laatimisesta kertovassa artikkelissa kerrotaan (Tampereen yliopisto 2021,) että lomakkeen kohtuullinen pituus olisi hyvä huomioida lomaketta tehdessä. Muu huomioitava asia on sen ulkoasun selkeys sekä lomakkeen vastaajalle sekä tulevaisuudessa tietojen dokumentoijalle. Jos kysely on kohtuuttoman pitkä, sillä voi olla karkottavia vaikutuksia vastaajiin. (Tampereen yliopisto 2021.)

Kyselyä tehdessäni pohdin kyselyssä esitettyjen kysymysten loogista järjestystä. Tampereen yliopiston tietoarkistosta sain vahvistusta ajatukselleni kysymysten järjestelemisestä ylhäältä alaspäin; ”kun halutaan että kyselyyn vastaajat ja tietojen tallentajat huomaisivat kaikki esitetyt

kysymykset, on lomakkeen taittamisen näkökulmasta järkevää tehdä lähes poikkeuksetta sillä tavalla, että kysymyksien eteneminen on ylhäältä alaspäin.” (Tampereen yliopisto 2021.)

Ryhmähaastattelussa ja keskustelussa työelämäohjaajan kanssa tuli esille tarve lomakkeen selkeydestä. Olisi tärkeää, että lomake olisi selkeästi muotoiltu. Useat perheet tulevat käyttämään tätä lomaketta ja useat perheet eivät välttämättä ymmärtäisi ammattitermistöä. Tämän takia kysymykset ovat tärkeä muotoilla yksinkertaisesti ja vähentää sen kautta riskiä väärinymmärryksestä. Selkeä ja ymmärrettävä termistö ovat avainasemassa. Lomakkeen selkeys motivoi lomakkeen vastaajia vastaamaan annettuihin kysymyksiin. Päädyin lomakkeen selkeyden takia erottamaan osan kysymyksistä laatikoimalla ne. Tällä tavoin kysymyksen jokaiselle aihealueelle tulisi oma kohta, johon voisi avata ajatuksia omasta vastauksestaan. Yhden kysymyksen alla on useampi aihealue mitä numerillisesti arvioidaan.

Tampereen yliopiston tietoaarkisto (2021) on kirjoittanut lomakkeessa esiintyvien kysymysten pituudesta näin: On hyvä tähdätä tiiviisti kirjoitettuun ja melko pienellä, mutta selkeällä kirjaimella luotuun lomakkeeseen. Kysymykset kuuluisi erottaa toisistaan selkeällä tavalla, esimerkiksi viivoin tai laatikoimalla. Lomakkeen tekijän on hyvä muistaa, että vastaajat ainoastaan harvoissa tilanteissa tuntevat tutkittavan aihealueen yhtä selkeästi kuin kysymysten laatija. Hyvän kysymysten pituus pitäisi olla tehty kohtuomittaiseksi. Kyselyyn on huomattavasti helpompaa vastata, kun kysymykset rakennetaan loogiseen järjestykseen. Sama lomake voi sisältää sisällöllisesti huomattavan erilaisia aiheita, mutta kun kirjoitetaan juuri samaan asiaan viittaavia kysymyksiä, ne tulee sijoittaa loogiseen järjestykseen peräkkäin.

Ryhmähaastattelussa tuli esille, ettei lomakkeessa olisi hyvä olla kovinkaan montaa avointa kysymystä, vaikka niitä voisikin rajoitetusti käyttää. Päädyin kirjoittamaan lomakkeeseen kaksi avointa kysymystä. Kysymyksessäni kysyn perhettä kertomaan omin sanoin, mihin heidän mielestään tulisi työskentelyssä keskittyä tulevaisuudessa. Tämä on tärkeä kysymys, koska se johdattelee lomakkeen vastaajaa seuraavaan avoimeen kysymykseen. Kysymyksessä pyydetään perhettä ja perheohjaajia kertomaan lyhyemmin ja selkeämmin kolme perhetyölle asetettavaa tavoitetta. Kun perhe on saanut ensiksi pohdittua, mihin asioihin olisi hyvä keskittyä jatkotyöskentelyssä, olisi heidän helpompaa pidemmän vastauksen kautta löytää kolme ytimekästä tavoitetta työskentelylle. On tärkeää, että lomakkeessa olisi mahdollisuus kuulla perheen tilanteesta heidän omin sanoin ja tällöin saada kuulla heidän henkilökohtaiset toiveensa.

Tampereen yliopiston tietoarkistossa kiteytetään hyvin avoien kysymysten käytön näin; ”täysin avoimia kysymyksiä olisi hyvä laittaa harkiten lomakkeeseen ja oikeastaan ainoastaan niissä tilanteissa joissa niiden käyttöön on hyvä syy.” (Tampereen yliopisto 2021.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kerron tässä osiossa omaa arviotani kehittämisprosessista- ja työstäni. Kerron tuotokseni jalkauttamisesta, jatkokehittämismahdollisuuksista ja työn onnistumisesta kokonaisuudessaan. Avaan työn rajaamiseen ja aihevalintaan liittyviä teemoja.

Työn jalkauttaminen ja kehittämismahdollisuudet

Tuotos lähetetään sähköpostitse tilaajaorganisaation työelämäohjaajalle opinnäytetyön valmistuttua. Lomake on tehty sellaiseen muotoon, että Porvoon perhekeskuksen perheohjauksen tiimi pystyy sitä muokkaamaan tulevaisuudessa. Niin kuin ryhmähaastattelussa tuli ilmi, muokkauksen tarvetta saattaa ilmetä, jos perhetilanteet ja tarpeet muuttuvat ajan kuluessa.

Tilaajaorganisaatio jalkauttaa lomakkeen perheohjaajien perhetyöskentelyyn ja tulevaisuudessa heillä on mahdollisuus tehdä lomakkeesta nettikyselyn. Siinä tilanteessa tekemääni lomaketta saatettaisiin käytettäväksi nettikyselylomakkeen pohjana.

Kehittämistyössäni oli haastavaa se, että ajan rajallisuuden takia ei ollut mahdollisuutta olla itse jalkauttamassa lomaketta perheohjaukseen. Tämän takia en itse pysty näkemään pitkällä aikavälillä esiin tulevia tuloksia tavoitetyöskentelylomakkeesta.

Lomakkeen muokkaamismahdollisuus avaa myös tilaajaorganisaatiolle mahdollisuuden jatkokehittämään lomaketta arvioimalla lomakkeen toimivuuden pidemmällä aikavälillä. Lomaketta voisi kehittää työskentelyssä esiin tulleiden toiveiden mukaan tulevaisuudessa. Lomakkeesta olisi mahdollista tehdä myös yleinen valtakunnallinen lomake, minkä kautta lomaketta voisi jalkauttaa laajemmin Suomen kuntien perhetyössä tai jalkauttaa lomake vain Porvoon lähikuntien perhetyöhön. Raision kaupungin vastaava perhevalmentaja osoitti kiinnostustaan tulevaisuudessa tällaisesta vaikuttavuuslomakkeesta heidän perhetyössään, joten jotain kysyntää lomakkeelle olisi, jos lomaketta pystyttäisiin jatkokehittämään muillekin kunnille sopivammaksi.

Työn onnistumisen arviointi

Työn onnistumista arvioin siitä näkökannasta, minkälaisia tavoitteita olin antanut kehittämistyölleni ja miten hyvin tutkimusmenetelmäni tukivat työtäni. Onnistumista voi arvioida tilaajaorganisaation näkökulmasta, miten hyvin tuotos vastasi heidän tarpeitaan ja toiveitaan.

Työn onnistumista arvioin siltä kannalta miten hyvin pystyin vastaamaan tutkimuskysymyksiini:

- miten todennetaan ja arvioidaan perhetyön tavoitteiden saavuttamista ja niiden etenemistä?

Toisaalta työn onnistumista voi olla osittain haastava arvioida, koska omaan opinnäytetyöprosessiini ei liity lomakkeen laittaminen käytäntöön ja sitä kautta sen toimivuuden seuranta. Pystyn kuitenkin arvioimaan työn toteutuksen laatua ja miten hyvin onnistuin rajaamaan opinnäytetyöni aiheita. Pystyn arvioimaan työtä työn kattavuuden ja annin kautta.

Vastasin mielestäni riittävän kattavasti tutkimuskysymyksiin, missä kysytään miten todennetaan ja arvioidaan perhetyön tavoitteiden saavuttaminen ja tavoitteiden eteneminen. Vastasin kysymykseen luoden tilaajaorganisaatiolleni lomakkeen, joka vastaa mahdollisimman kattavasti heidän toiveisiinsa.

Ryhmähaastattelussa tulleet teemat liittyen lomakkeen ulkomuotoon, sisältöön ja kysymystenasetteluun auttoivat tutkimustyötäni eteenpäin. Ryhmähaastattelu oli riittävän kattava tapa saada tietoa lomaketta tulevaisuudessa käyttäviltä perheohjaajilta. Haastattelussa esiin tulleet tarkat toiveet auttoivat minua kehittämään lomakkeen joka vastaa heidän työnsä tarpeisiin, joten ryhmähaastattelu oli minun työlleni oikea ja onnistunut tutkimusmenetelmä. On tärkeää kuitenkin miettiä, että lomake oli tehty suoraan Porvoon perheohjauksen työntekijöiden toiveiden mukaan, joten sellaisenaan se ei välttämättä toimisi muissa kunnissa. Muiden kuntien perhetyön työntekijöiltä saattaisi tulla erilaisia toiveita liittyen lomakkeeseen, joten työn jalkauttamisessa lomakkeen muokkaaminen on tärkeässä roolissa.

Benchmarkkaus vahvisti myös ajatusta vaikuttavuuden mittaamisen tärkeydestä myös muissakin kunnissa kuin vain Porvoossa. Benchmarkkaus toi esille, että tavoitetyöskentelylomakkeen tapaista lomaketta ei ole käytössä Turun seudun muissa kunnissa, joten sitä kautta sain tarvitsemi tiedon lomakkeen tarpeellisuudesta. Raision kunnan perhevalmentajalle nousi kiinnostus lomaketta kohtaan. Benchmarkkauksen kautta toivoin löytäväni ja sain tietoa muiden kuntien vaikuttavuuden arvioinnista ja tavoitetyöskentelystä.

Olen tyytyväinen aiheeseeni, koska perhetyö on ollut sydämelläni jo pidemmän aikaa. Minulla on historiaa perhetyöstä ja sen eri muodoista. Aihevalinta oli minulle luontainen, koska perhetyö oli tullut jo tutuksi. Tunsin tilaajaorganisaation jonka alla toimii perhetyöntiimi, jolle tavoitetyöskentelylomakkeen loin. Se helpotti työskentelyn alkuun pääsemisessä, koska olin itse nähnyt tarpeen työlle harjoitteluni aikana. Sitä kautta minulla oli jo jokin ymmärrys, minkälainen kehittämistyö ja lomake toimisi Porvoon perhekeskuksen perheohjauksessa ja miksi he kokevat tarvetta tällaiselle lomakkeelle.

Kortesalmi ja Røykkä (2015,) kirjoittavat Helsingin Sanomien vieraskynäpalstan pääkirjoituksessa, että sosiaali-, ja terveydenhuollon palvelujen hankinnoissa pitäisi huomioida ennemminkin tavoitteet kuin keinot. Sen avulla mahdollistuisi palvelujen kehittäminen ja innovointi. Se ei kuitenkaan odottaisi vaan palvelun tilaajalta, vaan myös palvelun tuottajalta, kykyä yhteistyöhön ennen kuin sopimukset tehdään ja myös sopimusten aikana.

Tästä voimme päätellä aiheen ajankohtaisuuden ja tuotoksen tärkeyden sen tavoitteellisuuteen liittyen. Elämme aikaa, jolloin tavoitteet tulisi olla etusijalla. Keinoihin saatetaan liikaa keskittyä, joten tavoitteet jäävät huomiotta. Tavoitteet luovat mahdollisuuden kehittää perheohjausta ja lisätä työn innovointia. Tavoitteiden kautta tuodaan näkyväksi työn merkityksellisyys ja vaikuttavuus. Tähän liittyy yhteiskunnallinen viitekehys. Olisi tärkeää saada tavoitetyöskentelyn tärkeys näkymään myös palvelujen tuottajien päätöksissä ja kriteereissä.

Työelämäohjaajan palaute ja kehitysideat

Työelämäohjaajalle lähetetyssä tavoitetyöskentelyn raakaversiossa, sain positiivista palautta lomakkeen kompaktisuudesta, selkeydestä ja siitä, että se on helposti ymmärrettävä. Lomakkeen selkeyden takia, lomakkeen täyttäminen ei vie liikaa aikaa. Hän mainitsi, että olin hyvin toteuttanut heidän lomakkeelle esitetyt toiveensa, kun olin käynyt esittelemässä lomakkeen raakaversioon tiimipalaverissa. Hän kertoi, että arviointiasteikon barometrit olivat hyvin valittu ja kuvasivat haettuja asteikkoja toivottavalla tavalla. Hän mainitsi, miten hyvin olin ottanut huomioon asialliset ilmaisumuodot lomakkeessa.

Hän mainitsi asioita mihin perhetyöntiimissä toivoisivat pieniä muutoksia. Hän pyysi muutamia pieniä logistisia muutoksia lomakkeeseen. Hän kertoi miten lomake olisi tarkoitettu koko per-

heen täytettäväksi, niin että lomakkeeseen mahtuisi kaikkien perheenjäsenten nimet. Hän mainitsi muutamien kysymysten järjestämisestä loogisempaan järjestykseen ja ne esiintyisivät lomakkeessa teemoittain. Hän mainitsi myös miten näiden teemakysymysten otsikoita voisi vielä tarkentaa. Hän mainitsi tarpeesta lisätä lisäriivi kolmannelle tavoitteelle. Hän kertoi toiveesta liittyen kohtiin, missä puhutaan lapsista. Monesti nuoret eivät halua liiaksi identifioida itseään lapsiksi, vaan toivovat heistä käytettävän sanaa ”nuori,” joten heidän kannaltaan voisi olla tärkeää lisätä ”lapsi,” sanan lisäksi vaihtoehdon ”nuori.”

Niin kuin edellisessä kohdassa puhuttiin lomakkeen sensitiivisyydestä liittyen lomakkeessa käytettäviin termeihin, hänellä oli toive lomakkeessa käytetyn sanan ”vanhempi,” liittyen. On perheitä, joissa lapset eivät elä omien vanhempiansa kanssa, joten sana ”vanhempi,” olisi tällöin liian rajaava. Tämän takia hän ehdotti sanaksi ”aikuinen,” johon sisältyisi kuka tahansa lapsen asioista vastaava henkilö.

LÄHTEET

- Aistrich, M. 2014. Kannattaako vaikuttavuutta yrittää mitata? Sitra. Viitattu 28.3.2021. <https://www.sitra.fi/artikkelit/kannattaako-vaikuttavuutta-yrittaa-mitata/>
- Eilola, Jenna 2020. Kehittämistehtävän raportti. Vaikuttavuuden mittaaminen perhetyössä. LAB-ammattikorkeakoulu.
- Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki: Juves Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Viitattu 9.4.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1
- Jyväskylän yliopisto 2020. Haastattelut. Viitattu 28.5.2021. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/haastattelut>
- Kortensalmi, Marilla & Röykkä, Maria 2015. Sosiaalialan hankinnoissa on keskityttävä tavoitteisiin. Artikkelit 9.1.2014. Viitattu 20.5.2021.
- Kempainen, Tarja & Kostamo-Pääkkö, Kaisa & Niskala, Asta & Ojaniemi, Pekka & Vesterrinen, Kerttu. Sosiaalityön vaikuttavuuden arvioinnin ensiaskeleet Lapista. Tutkimus sosiaalityötoimistojen työn vaikuttavuudesta. Lapin sosiaalityön kehittämissyksikkö, 2010. Viitattu 25.3.2021. https://www.sosiaalikallega.fi/poske/julkaisut/julkaisusarja/Julkaistu32_kansineen_nettiin.pdf
- Kettunen, Pekka 2017. Vaikuttavuuden arviointi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Tutkimusraportteja 2/2017. Viitattu 5.4.2021. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/tutkimusraportti_2-2017.pdf
- Kettunen, Pekka 2014. Palvelujen vaikuttavuuden selvittäminen on tärkeää. Artikkelit 5.5.2014. Viitattu 20.5.2021. <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000002728678.html>
- Koski, Pirjo & Kelo, Marjatta. Metropolia 2019. Toimintatutkimus menetelmänä. Viitattu 7.4.2021. <https://blogit.metropolia.fi/masterminds/2019/09/30/toimintatutkimus-menetelmana/>

Kuntaliitto 2018. Vaikuttavuus. Viitattu 28.2.2021. <https://www.kuntaliitto.fi/talous/tuloksellisuus/vaikuttavuus>

Mäkelä, Klaus & Apo, Satu 1990. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudamus.

Nordic Healthcare Group 2021. Mitä on benchmarking ja mitä vertaiskehittämisellä voidaan saavuttaa sosiaali- ja terveydenhuollossa? Viitattu 28.5.2021. <https://nhg.fi/blog/mita-on-benchmarking-ja-mita-vertaiskehittamisella-voidaan-saavuttaa-sosiaali-ja-terveydenhuollossa/>

Porvoon kaupunki 2021a. Lapsi ja perhepalvelut. Viitattu 9.3.2021. <https://www.porvoo.fi/lapsi-ja-perhepalvelut>

Porvoon kaupunki 2020. Tavoitteellinen perhetyö. Julkaisematon lähde.

Porvoon kaupunki 2021b. Porvoon perhekeskus. Viitattu 11.4.2021. <https://www.porvoo.fi/porvoon-perhekeskus-1>

Porvoon kaupunki 2021c. Perheohjaus. Viitattu 9.3.2021. <https://www.porvoo.fi/perheohjaus>.

Sandström, Sanna & Keiski-Turunen, Annika & Hassila, Lea & Aunola, Eija & Alahuhta, Maija. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistyön julkaisu 44/2018. Viitattu 30.4.2021. <http://www.oamk.fi/epooki/2018/moniammatillinen-yhteistyö-sosiaali-ja-terveysalan-ammattilaisten-kuvaamana/>

Strömmer, Päivi 2015. Vertailukehittäminen: virtuaalikypärä nimeltä benchmarking. Teoksessa Riitta Seppänen-Järvelä (toim.) Vertaismenetelmät kehittävän arvioinnin välineinä. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, 55–56.

Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 2021. Viitattu 29.4.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodologia/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020a. Viitattu 9.3.2021. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/perhekeskus>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020b. Viitattu 9.3.2021. <https://thl.fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

HAASTATTELUT

Haastattelin neljää (4) Porvoon perhekeskuksen työntekijää Teams:ssä 22.3.2021.

Kolme heistä työskentelevät Porvoon perhekeskuksen perheohjauksessa perhetyöntekijöinä. Yksi heistä oli heidän tiimensä tiiminvetäjä.

Haastattelijana toimi Sofianna Heikkilä

BENCHMARKKAUS

Haastattelin huhtikuussa 2021 puhelimitse kolmen (3) kaupungin perhetyön työntekijöitä: Raision kaupungin vastaava sosiaalivalmentaja, Naantalın kaupungin vastaava sosiaaliohjaaja ja Turun kaupungin vastaavaa sosiaalityöntekijää.

Haastattelijana toimi Sofianna Heikkilä

LIITTEET

Liite 1. Ryhmähaastattelun runko

Liite 2. Tavoitetyöskentelylomake

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Kysymykset ryhmähaastatteluun

1. Oletteko huomanneet tarvetta e.m lomakkeelle? Onko teille tullut ilmi muunlaista ratkaisua tai tapaa tuoda esille e.m asioita, työskentelyprosessin helpottamiseksi?
2. Onko perheiden kanssa työskennellessä tullut esille asioita, joita olisi hyvä selvittää tällaisen lomakkeen avulla. Mitä ne olisivat? Mitä olisi tärkeää kartoittaa työntekijän näkökulmasta, juuri teidän työpaikassanne?
3. Mitä käytännöllisiä asioita teidän näkökulmastanne tulisi ottaa huomioon lomaketta tehdessä? (esim. lomakkeen pituus, kysymysten muotoilu ym.)

Liite 2. Tavoitetyöskentelylomake

Päivämäärä

Porvoon perhetyö

Tavoitetyöskentelylomake

Nimi/nimet _____

Työskentelyn alkamispäivä _____ Vastuusosiaalityöntekijän nimi _____

Perheohjaajien nimet _____ Arvioitu viimeksi _____

Valitse arvoasteikolta numero, joka kuvaa parhaiten perheesi tämänhetkistä tilannetta

1 - Tilanne on mennyt merkittävästi taaksepäin   2 - Tilanne on mennyt hieman taaksepäin   3 - Tilanteessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta
4 - Tilanne on hieman parempi   5 - Tilanne on merkittävästi parempi

Värikoordinaatit

Musta – Perhe

Sininen – Perheohjaaja(t)

Perheen kokonaistilanne

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Lapsen/nuoren arjen sujuvuus (vuorokausirytmä, koulu/päiväkoti)

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Aikuisen jaksaminen

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Perheen vuorovaikutus (viestien ilmaisu, viestien vastaanottaminen, osallistuminen)

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Perheenjäsenten terveys ja hyvinvointi (asuminen, toimeentulo, sairaudet, haasteet)

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Aikuisen kyky kohdata lapsen/nuoren tarpeet (perushoiva, turvallisuus, emotionaalinen lämpö, virikkeiden tarjonta)

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Perheen verkoston kyky kohdata lapsen/nuoren tarpeet

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Käyntien toteutuminen

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Lapsen/nuoren kyky ottaa tukea vastaan

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Aikuisen kyky ottaa tukea vastaan

Ajatuksia arviosta	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

Koetko tarvetta perhetyön jatkumiselle? Ympyröi

Kyllä   Ei   Ehkä

Jos koet tarvetta perhetyön jatkumiselle, mihin asioihin olisi hyvä vielä keskittyä tulevaisuudessa?

Tavoite 1 _____

Tavoite 2 _____

Tavoite 3 _____

Allekirjoitukset

Aikuis(t)en allekirjoitus ja
nimenselvennys _____

Perheohjaajien allekirjoitukset
ja nimenselvennykset _____